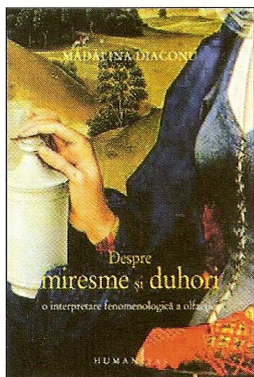

MENTALITĂȚI

În imperiul mirosurilor

Mădălina Diaconu
Despre miresme și duhori.
O interpretare fenomenologică
a olfacției
Editura Humanitas, 2007

22 lei

Cei care au citit romanul *Parfumul* scris de Patrick Süskind sînt bine pregătiți pentru lectura cărții Mădălinei Diaconu. Își vor aduce poate aminte de introducerea în care autorul descrie duhoarea de neînchipuit ce domnea în Parisul secolului al XVIII-lea. Străzile miroseau a gunoi și bălegar, încăperile duhneau a oale de noapte, iar trupurile, a sudoare și haine soioase. Acest univers olfactiv este foarte departe de cel acceptat social în zilele noastre. Noi trăim într-o lume odorifobă, neutră și uniformizată olfactiv cu ajutorul dezodorizantelor și al deodorantelor. Astăzi, mirosul de proaspăt natural este un miros rar.

În anul 1982, istoricul francez Alain Corbin a publicat o carte despre istoria reprezentărilor mirosurilor (*Duboarea și narcisa. Odoratul și imaginarul social în secolele XVIII-XIX*). El vorbește de o adevărată „revoluție olfactivă”, de o mutație profundă în sensibilitatea olfactivă a occidentalilor. De pe la 1750 încoace, nu mai sînt tolerate duhurile organice de pe străzi și mirosurile neplăcute ale corpului. Igiena devine un imperativ social.

Chiar de la începutul cărții sale, Mădălina Diaconu constată că studiul olfacției, multă vreme considerat o temă nefrecventabilă, a devenit astăzi un subiect la modă. Distanțîndu-se de studiile de istorie culturală (cum ar fi cel al lui Corbin), despre care face observația că se pierd în detalii, autoarea adoptă o profitabilă perspectivă interdisciplinară. În încercarea de a configura o estetică a olfacției, Mădălina Diaconu sintetizează într-un stil clar, accesibil și atrăgător informații din domenii diverse: filozofie, estetică, biologie, psihologie, neuroștiințe, sociologie, istoria artei, istoria

literară, teoriile comunicării etc.

Interesul științific s-a focalizat relativ recent asupra olfacției, motiv pentru care nu avem încă o teorie generală a simțului mirosului. Deși s-au făcut descoperiri importante, simțul mirosului nu a fost încă deplin înțeles.

Foarte bogată în informații, această carte este ușor de citit, însă greu de rezumat. După un prim capitol în care se amintește de rezervele vechilor filozofi față de simțul mirosului (considerat inferior, ținînd de animalitate), autoarea abordează subiectul propriu-zis, cel al fenomenologiei olfacției. Reținem o observație interesantă: imposibilitatea oamenilor de a abstractiza percepțiile olfactive, ca și dificultatea de a le generaliza și clasifica. În fața extraordinarei diversități a mirosurilor, vocabularul se dovedește insuficient. Expresiile care să desemneze mirosurile nu lipsesc, numai că întotdeauna descrierea mirosului trimite la cauza sau la efectul respectivului miros („miros de trandafir”, „miros de-ți mută nasul din loc”).

Mirosul este o componentă a felului în care sînt reprezentați străinii, olfacția constituind o linie de demarcație între Noi și Cealalți. Oprobiul olfactiv este aruncat asupra celui de altă etnie sau rasă. Deseori, străinului i se aplică eticheta de „împușit”. Dar nu numai străinii, ci și categorii sociale inferioare sînt depreciate din punct de vedere olfactiv: mirosul neplăcut al săracilor și cerșetorilor.

Ar mai fi multe de spus despre această frumoasă carte: autoarea vorbește și de memoria olfactivă, de feromoni (acești responsabili subtili ai atracției erotice), de reprezentările (indirecte) ale mirosurilor în arta plastică, de aromaterapie și, nu în ultimul rînd, de arta parfumeriei.

Cartea demonstrează că mirosul este departe de a fi un simț secundar. Un singur exemplu: pentru tribul Ongee din Insulele Andaman, mirosul este primul în ierarhia simțurilor. De aceea, atingerea nasului e o formă de exprimare a sinelui, iar formula de salut „ce mai faci?” este aici: „Ce-ți mai face nasul?”.

Alexandru Ofrim

Mădălina Diaconu (n. 1970) este absolventă de filozofie. Doctorate în filozofie la București (1996) și Viena (1998). Docență la Universitatea din Viena (2006).